

Zasada 2: SZKOŁA OCENIA SPRAWIEDLIWIE

"Szkoła z klasą sprawiedliwie ocenia. Uczniowie wiedzą, czego mają się nauczyć, znają i rozumieją zasady oceniania"

Zadanie 2 B: Poinformujmy, jak oceniamy

Nauczyciele zapoznają uczniów z zasadami oceniania na swoich lekcjach, a wychowawca informuje o regułach oceniania zachowania. Każdy uczeń otrzymuje pisemną informację, np. w formie karty "Jak oceniam uczniów" (wzór karty - do przystosowania przez nauczycieli - jest dostępny w portalu www.gazeta.pl/klasa). Uczeń dowie się m.in., za co będzie oceniany, jakie są kryteria oceniania (np. jak aktywność na lekcji może wpłynąć na ocenę), jak może poprawiać oceny itp. Podjęcie zadania 2B oznacza także refleksję nad szkolnym systemem oceniania i wprowadzenie ewentualnych modyfikacji. Należy zwrócić uwagę na to, jak sposób oceniania ocenili uczniowie

(ew. rodzice) w ankiecie pocztkowej.

1. Dlaczego wybraliśmy to zadanie?

Ocena szkolna, wydawanie sądów o osiągnięciach i postępach ucznia, to zagadnienie ciągle otwarte, wzbudzające wśród wielu niepokój, kontrowersje a nawet sprzeciw. Dzieje się tak na pewno, bo jest to dziedzina zaniedbana. Aby udoskonalić ocenianie, każdy nauczyciel stworzył przedmiotowy system oceniania. Żeby system dobrze spełniał swoją rolę, nie może istnieć tylko w dokumentacji szkolnej i na biurku nauczyciela. Nie wystarczy też przedstawić go uczniom i rodzicom w formie przekazu ustnego. Każdy nauczyciel musi zadbać o wyjątkowo precyzyjne poinformowanie uczniów o kryteriach oceniania z każdego przedmiotu. Uznaliśmy, że najbardziej właściwą formą zapoznania uczniów i rodziców o tym, jak oceniamy, jest forma pisemna. Ustalono, że każdy nauczyciel podyktuje do zeszytu przedmiotowego szczegółowe kryteria oceniania zarówno prac pisemnych, jak też odpowiedzi ustnych i wszelkich przejawów aktywności. Uczeń i jego opiekun złożą swój podpis pod przekazanymi informacjami.

2. Osoba odpowiedzialna za przygotowanie sprawozdania - szef zespołu zadaniowego, oraz członkowie zespołu zadaniowego (imiona i nazwiska szefa i członków zespołu zadaniowego)

Elżbieta Piela –szef zespołu

Członkowie:

Beata Czajka

Anna Grosiak

Małgorzata Konieczna

Agnieszka Krawczyk

Grażyna Sieradzka-Dębek

Małgorzata Zelga

3. Co wynikało z ankiety "Jaka jest nasza szkoła"?

Ankieta „Jaka jest nasza szkoła” przeprowadzona w ramach ogólnopolskiej akcji „Szkoła z klasą” w punkcie 4 traktuje o ocenianiu. Na hasło „Sprawiedliwie oceniać”, odpowiedziano w sposób następujący:

96% nauczycieli uważa, że ocenia sprawiedliwie,

58% rodziców uważa, że ich dziecko oceniane jest sprawiedliwie,

53% uczniów uważa, że są oceniani sprawiedliwie,

Uwidoczniła tutaj rozbieżność ocen nauczycieli, rodziców i uczniów, może świadczyć o niedoinformowaniu zainteresowanych o szczegółowych i jasno sprecyzowanych kryteriach wystawiania ocen. Stąd decyzja o podjęciu pracy nad zadaniem 2B.

4. Jak poprawiliśmy nasz dotychczasowy szkolny system oceniania?

Od momentu sformułowania i wprowadzenia do praktyki szkolnej wewnątrzszkolnego systemu oceniania, nastąpiły w nim znaczące zmiany. Szczególnie dotyczy to systemu oceniania z zachowania. Odeszliśmy od oceniania punktowego na rzecz opisowego. Skonkretyzowane zostały wymagania w stosunku do pisemnych prac klasowych ze wszystkich przedmiotów. Nauczyciele wyrazili zgodę, aby te prace były oceniane wg ustalonej skali punktowej. Przedstawia się to następująco:

- 100% + zadanie dodatkowe – ocena celująca
- 100% - 91% - ocena bardzo dobra
- 90% - 75% - ocena dobra
- 74% - 51% - ocena dostateczna
- 50% - 35% - ocena dopuszczająca
- s 34% - 0% - ocena niedostateczna

Nauczyciele języków obcych pozostali przy punktacji, w której progi wymagań na poszczególne oceny są nieco wyższe (podobnie jak w „szkołach językowych”). W wyniku wprowadzenia skali punktowej przy ocenie prac pisemnych, proces oceniania będzie bardziej zobiektywizowany, a jego wyniki bardziej porównywalne. Dodatkowo każdy nauczyciel przygotował przedmiotowe karty oceniania.

Zmodyfikowane systemy oceniania z poszczególnych przedmiotów stwarzają większe szanse dla uczniów słabszych. Mogą oni uzyskać dodatkowe oceny za samodzielną pracę w postaci przygotowanych referatów, zaangażowanie się w realizację prac metodą projektów.

5. Prosimy o przedstawienie trzech przykładów kart "Jak oceniam"

Pomiar osiągnięć uczniów odbywa się za pomocą następujących form aktywności, które oceniane będą w podanej niżej skali procentowej.

KARTA OCENIANIA Z JĘZYKA ANGIELSKIEGO

Prace klasowe i kartkówki – 50%, wypowiedzi ustne, słuchanie i czytanie ze zrozumieniem, praca na lekcji i w grupie oraz aktywność na zajęciach – 25%, prace domowe, ocena z zeszytu przedmiotowego i zeszytu ćwiczeń – 15%, praca metodą projektu i inne prace dodatkowe (wykonywanie pomocy dydaktycznych, udział w konkursach przedmiotowych) – 10%.

Uczeń nieobecny na pracy klasowej ma obowiązek napisania jej w ciągu 2 tygodni. Na koniec semestru nie przewiduje się dodatkowych sprawdzianów zaliczeniowych.

KARTA OCENIANIA Z GEOGRAFII

Prace klasowe – 30%, kartkówki – 15%, odpowiedzi ustne i umiejętność czytania mapy – 25%, praca na lekcjach indywidualna i w grupie – 5%, prace domowe – 5%, udział w konkursach szkolnych – 5%, udział w zajęciach terenowych (np. rajdy) – 5%, udział w konkursach międzyszkolnych (regionalnym, turystycznym, geograficznym) – 10%.

Uczeń nieobecny na pracy klasowej lub kartkówce powinien je napisać w uzgodnionym terminie. Każdą pracę klasową, napisaną na ocenę nie satysfakcjonującą ucznia, można poprawić w ciągu dwóch tygodni. Na koniec semestru nie przewiduje się dodatkowych sprawdzianów zaliczeniowych.

KARTA OCENIANIA Z CHEMII

Prace klasowe, kartkówki oraz odpowiedzi ustne- 50%, aktywność na lekcji (tj. częste zgłaszanie się i udzielanie poprawnych odpowiedzi, rozwiązywanie dodatkowych zadań, praca w grupach)- 20%, praca metodą projektu, przygotowanie referatów, oraz pomocy dydaktycznych- 20%, prace domowe- 10%. Prace domowe i kartkówki są obowiązkowe. W przypadku uczniów zagrożonych oceną niedostateczną na semestr istnieje możliwość pisania dodatkowego sprawdzianu zaliczeniowego.

6. W jaki sposób sprawdziliśmy, czy uczniowie zrozumieli zasady zawarte w kartach oceniania?

Poszczególne karty oceniania zostały zaprezentowane i omówione na lekcjach. W trakcie dyskusji uczniowie zadawali pytania. Dotyczyły one głównie rangi ważności poszczególnych form aktywności. Karty przyjęto przychylnie, ponieważ w podobny sposób uczniowie oceniani byli dotychczas. Według uczniów skonstruowane są one jasno i czytelnie. Uczniowie nie mieli problemów z odczytaniem potrzebnych im informacji. Do tej pory najważniejsze w ocenie śródrocznej i końcoworocznej były prace klasowe, testy i kartkówki. Pozostałe formy aktywności, m. in. prace domowe, praca na lekcji oraz inne dodatkowe zadania premiowano w mniejszym stopniu. Zasady te utrzymano na kartach oceniania. Wzory tych kart zostały wywieszane w widocznym miejscu w każdej pracowni. Oprócz tej formy sprawdzenia stopnia zrozumienia zasad w wybranych klasach, na różnych poziomach nauczania wychowawcy przeprowadzili ankiety sprawdzające, czy uczniowie zrozumieli zasady zawarte w kartach oceniania.

Ankieta zawierała następujące pytania:

1. Czy kryteria oceniania są dla Ciebie zrozumiałe?
2. Czy wiesz, ile prac klasowych przewidzianych jest w ciągu semestru z poszczególnych przedmiotów?
3. Ile razy w semestrze możesz zgłosić nieprzygotowanie z danego przedmiotu?
4. Czy rozumiesz podaną procentową skalę oceniania Twoich wiadomości i umiejętności?

Z przeprowadzonej ankiety wynikają następujące wnioski: 96% uczniów stwierdziło, że rozumie podane kryteria. Na pytanie drugie 81% odpowiedziało pozytywnie. Uczniowie wiedzieli (pytanie 3), ile razy mogą skorzystać z usprawiedliwienia z powodu nieprzygotowania. Przy tym pytaniu pojawiły się głosy, że z niektórych przedmiotów szczególnie tych, z których lekcje odbywają się raz lub dwa w tygodniu ilość usprawiedliwień jest niezadowalająca. Mimo tych protestów nauczyciele utrzymali dotychczasowe zasady usprawiedliwienia. Na pytanie 4 uzyskano 64% pozytywnych odpowiedzi, co oznacza, że niektórzy uczniowie nie rozumieją hierarchii ważności poszczególnych ocen.

7. W jaki sposób nauczyciele współpracowali między sobą, przygotowując swoje karty?

W trakcie opracowywania kart oceniania nauczyciele współpracowali w zespołach przedmiotowych. Podczas spotkań uzyskano consensus odnośnie skali punktowej za prace pisemne. Nauczyciele języka angielskiego opracowali i przeprowadzili w swoich klasach (początek roku szkolnego 2001/2002) ankiety, w których m. in. poruszany był problem oceniania. Uczniowie wypowiadali się na temat przyjętych zasad oceniania i stopnia ich zrozumienia. Angliści zapoznali z wynikami ankiety nauczycieli przedmiotów humanistycznych. Wnioski płynące z analizy ankiety wykorzystano przy modyfikacji przedmiotowych systemów oceniania i budowie kart oceniania.

8. Jak pracowaliśmy?

Zasadnicza współpraca miała miejsce w trakcie codziennych działań. Ponadto nauczyciele spotykali się dwa razy w miesiącu i wymieniali swoje uwagi i doświadczenia oraz zgłaszali nowe pomysły, których celem jest ustawiczne doskonalenie systemu oceniania, kart oceniania i skutecznych sposobów informacji w tym zakresie. Z konkretnymi ustaleniami zastała zapoznana Rada Pedagogiczna w PG nr 8 podczas swoich posiedzeń w październiku i pod koniec listopada.

9. W jakiej fazie realizacji zadania jesteśmy? Co planujemy?

9.a Czy zakończyliśmy realizację zadania?

Do tej pory została zakończona praca nad kartami oceniania z poszczególnych przedmiotów. Nauczyciele, którzy w sposób pisemny nie poinformowali uczniów o szczegółowych zasadach oceniania, zobowiązani są to uczynić do końca pierwszego semestru tego roku szkolnego.

10. **Jaki był (jeśli był) udział uczniów w przygotowaniu i realizacji zadania?**

Zarówno systemy oceniania z zachowania jak też i poszczególnych przedmiotów były dyskutowane na godzinach wychowawczych. Uczniowie zgłaszali swoje sugestie, które w głównej mierze dotyczyły ilości usprawiedliwień z nie przygotowania do lekcji oraz możliwości poprawiania ocen niedostatecznych z prac klasowych. Uczniowie słabsi zaś zainteresowani byli innymi sposobami zdobywania dodatkowych ocen z danego przedmiotu.

11. **A jaki był (jeśli był) udział rodziców uczniów w przygotowaniu i realizacji zadania?**

Na zebraniach z rodzicami w dniach 13 i 14 listopada 2002r., wychowawcy przedstawili propozycje systemu wystawiania ocen z zachowania oraz ogólne kryteria oceniania z niektórych przedmiotów. Podano procentową skalę oceniania pisemnych prac klasowych (taką samą dla przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i humanistycznych) oraz inne wspólne kryteria wystawiania ocen semestralnych. Oprócz tego rodzice mogli wnosić swoje uwagi i zastrzeżenia podczas comiesięcznych spotkań odbywających się w każdy pierwszy wtorek miesiąca.

12. **Co najważniejszego wydarzyło się w trakcie realizacji zadania? Czego my, nauczyciele, dowiedzieliśmy się o szkole, uczniach, procesie nauczania?**

W trakcie realizacji swego zadania „Poinformujmy, jak oceniamy” dowiedzieliśmy się, że uczniowie oczekują od swych nauczycieli rzetelnych informacji na temat oceniania. Chcieliby, żeby te same zasady obowiązywały na wszystkich przedmiotach. Najważniejsze wydaje się nam włączenie do pracy wszystkich nauczycieli. Jesteśmy przekonani, że spójny, obiektywny i jasno sprecyzowany system oceniania, dobra informacja o tym jak oceniamy, podnoszą jakość kształcenia.

13. **Jakie wnioski z realizacji zadania płyną dla dalszej pracy szkoły?**

Ocenianie to zajęcie bardzo trudne i odpowiedzialne. Nikt i nigdzie nie osiągnął w tej dziedzinie doskonałości. T. Sołtysik w pracy pt. „Wskazówki dla praktykantów zawodu nauczyciela” pisał tak: „Czy nauczyciel sprawiedliwie oceniał postęp uczniów badanych? Czy sumiennie ważył stwierdzone zasoby wiedzy i na tychże zasobach opierał swój osąd o postępie uczniów, czy też może uwzględniał tylko wykryte w ich wiedzy braki (.....)? Czy żądając wiedzy dokładnej i pewnej, większą przywiązywał wagę do rzeczy drobnych, podrzędnych? Czy oceniając uczniów, zwracał uwagę nie tylko na rzeczywistą ich wiedzę, lecz także na samodzielność ich sądu i rozwój zdolności myślenia? Czy równą miarą mierzył postęp wszystkich uczniów? Czy bezmyślnej, mechanicznej pracy pamięci nie przedkładał nad myślącą pracą rozumu?” Pytania tu postawione są wciąż aktualne. Warto je sobie zadawać i doskonalić ocenianie.